

Folkare avdelning av Studieförbundet Vuxenskolan

Till Distansutbildningsmyndigheten, Distum

Slutrapport från projekt Samverkan lärcentrum, Lärcentrum Åsgarn, F9

Folkare avdelning av Studieförbundet Vuxenskolan lämnar härmed slutrapport från projektet Samverkan Lärcentrum.

Sammanfattade tankar och slutsatser

Projektet Lärcentrum Åsgarn fungerade som en vidareutveckling av ett redan etablerat IT-centrum i bygdegården i Åsgarn. Bygdegårdsföreningen hade varit något av pionjär genom sin satsning på att – i helt ideellt sammanhang, i en liten by – göra den moderna informations- och kommunikationstekniken tillgänglig för landsbygdens människor. IT-centrum Åsgarn hade mött ett kolossalt gensvar och – genom kombinationen av liten skala och hög kvalitet på verksamheten – vunnit förtroende bland både människorna i bygden och tätortsborna i Avesta kommun.

Projektet Lärcentrum Åsgarn med utmanande ordval som ”universitetsort Åsgarn” väckte genast stort intresse bland människorna i Åsgarnsbygden och även i övriga delar av Avesta kommun. Genom att projektarbetet så tydligt var förankrat i ett redan väl fungerande och respekterat IT-centrum, kunde satsningen på förnyelse – på flexibelt lärande på distans – ske utan karaktär av tillfälligt uppblussande projekt. Projekttiden blev istället en värdefull startsträcka för att etablera lärandet på distans:

- Presentationen av möjligheterna att, hemma i byn, med en IT-värdinnas stöd och oavsett studienivå, studera flexibelt och på distans inleddes, fortgick under hela projekttiden och fortsätter nu som en naturlig del av det utåtriktade arbetet.
- Möjligheterna att personligen få vara med i telebilsänd dialog och prova på kunskaps-sökande och konferenser via Internet och First Class avdramatiserade människors föreställningar om den nya tekniken och motiverade många att se sig själva i ett sammanhang med lärande på distans.
- Förankringen i folkrörelser i bygden gav naturliga tillfällen att – som en del av ordinarie folkbildningsarbete – pröva nya, IT-burna former för lärande och fördjupning.
- Kontakten med lantbrukarna och deras organisationer öppnade möjligheten att visa vad IT-buret lärande på distans kan betyda för fördjupning och fortbildning i ett yrke, som förutsätter närvaro på hemorten. Ett långsiktigt och – hoppas vi – framgångsrikt samarbete har inletts!

- Den parallella fortsatta satsningen på traditionella, ortsförlagda studiecirkel gav både många kontaktytor och en nyttig vardaglighet åt projektarbetet. Inspirationen till och försöken med lärandet på distans berörde inte endast en exklusiv och intresserad skara utan faktiskt – mer och mindre – alla studerande i IT-salen i Åsgarn.
- Opinionsarbetet, som måste få ta sin tid, kunde inledas och – steg för steg – väcks människor till insikt om att flexibelt lärande på distans faktiskt kan vara en studieväg för just dem.

Vi har arbetat ambitiöst, ökat tempot och hela tiden haft målet klart för oss: Det flexibla IT-burna lärandet på distans ska vara en självklar och naturlig del av verksamheten i Lärcentrum Åsgarn.

Vi blundar inte för att här har funnits svårigheter. Två tydliga uppförsbackar har vi kämpat i: Den ena gällde uppenbara brister i säkerheten vid telebilsändningar. Den andra gällde gapet mellan människors glädje över att projektet kom till stånd och deras blygsamhet inför egen medverkan. Tanken svindlar inför inbjudan att stärka sina egna kunskaper just via flexibelt lärande på distans – kanske t.o.m. via högskolekurs.

Människor har nu blivit medvetna om att flexibelt, IT-buret lärande på distans har kommit för att stanna – och att denna moderna kunskapsväg kommer att vara ett vardagligt inslag även i bygdegården i Åsgarn.

Totalt har 253 individer varit delaktiga i projektverksamheten i Åsgarn.

Vår egen motivering är mycket stark och vi fortsätter det långsiktiga arbetet för att göra Lärcentrum Åsgarn till en vital och intressant miljö för lärande på distans inom både den fria folkbildningen och den formella utbildningen vid Kunskapslyft och högskolor.

Projektets mål

Målsättningar i ansökan:

- Att skapa organisatoriska förutsättningar för ett nära samarbete mellan Lärcentrum Åsgarn, Studieförbundet Vuxenskolan och Lärcentrum Avesta.
- Att genom uppsökande verksamhet kartlägga aktuella utbildningsbehov för att kunna erbjuda boende nära det lokala IT-centret önskad utbildning
- Att analysera behovet av aktuell teknik för att kunna bedöma och prioritera behovet av dessa hjälpmedel så att det centrala lärcentrets utrustning är kompatibel med det lokala, samt skapa förutsättningar att samnyttja de båda lärcentrens möjligheter.
- Att överföra Kunskapslyftets erfarenheter av distansutbildning via telebild till de lokalt anpassade cirkelna och kurserna.
- Att skapa rutiner för att genomföra telebilsändningar lokalt mellan de olika Lärcentren.

Projektledning

Vi har haft ett nära samarbete mellan de tre olika parterna och alla har varit företrädare i projektledningsgruppen. Lärcentrum Avesta har bistått projektet med den tekniska kompetensen och har varit, tillsammans med övriga, en resurs även vad gäller pedagogisk kompetens.

I september 1999 anställdes på deltid en projektmedarbetare, och för att ta tillvara fördelarna i kontinuitet och i den trovärdighet som vunnits under tre års IT-verksamhet i bygdegården valdes en IT-värdinna som tidigare medverkat bl.a. som cirkelledare. IT-värdinnan fick till uppgift att arbeta både med uppsökande kontakter och som vägledare och värd i Lärcentrum Åsgarn och som arbetsplats valdes bygdegården.

Från september till och med december 2000 fick vår medarbetare sin arbetsplats på studieförbundets expedition i Avesta, då det i Lärcentrum Åsgarn – i samverkan mellan bygdegårdsföreningen och arbetsförmedlingen – anställdes en IT-värdinna med ansvar för dagligt öppethållande, cirkelledarskap och vägledning vid enskilda studier.

Utåtriktade presentationer

Skriftlig information och via media

Presentationen av projektet och därmed möjligheterna att utveckla IT-centrum Åsgarn till Lärcentrum Åsgarn inleddes under sommaren 1999. Bygdegårdsföreningens informationsblad, *Åsgarnsbladet*, som sprids till cirka 400 hushåll i bygden, hade i juni 1999 den uppseendeväckande rubriken *Nu blir Åsgarn universitetsort* och i bladet gavs en första presentation av utvecklingsarbetet. Projektet presenterades även vid sommaraktiviteter i bygdegårdsföreningen.

I augusti producerades en folder om Lärcentrum Åsgarn med inbjudan att på distans studera i Åsgarn. Rubriken löd *Kan en bygdegård bli universitet? Lär känna Lärcentrum Åsgarn*. Foldern gav inblick i möjligheten att själv välja nivå på och form för studierna: "Du väljer själv din utbildningsväg: Universitet. Högskola. Studiecirkel. Folkhögskola." Här poängteras att lärandet på distans är under utveckling inom folkbildningen. Via bygdegårdsföreningens medlemmar delades foldern ut bland annat via arbetsplatser, föreningsevenemang och vänkretsar. Via kommunens lärcentrum spreds den bl.a. vid Avestamässan, vid möten med lokala småföretagare och till enskilda personer med studiebehov.

Informationen via *Åsgarnsbladet* har under hela projekttiden kontinuerligt fortsatt för att ge de boende i Åsgarnsbygden mer konkret information om möjligheterna i Lärcentrum Åsgarn.

Särskilda flygblad och miniaffischer i A4-format har delats ut och anslagits i Fors – en bruksort, 6 km söder om Åsgarn.

Utvecklingen av Lärcentrum Åsgarn har också presenterats via annonser i ortspressen. Denna annonsering har särskilt inriktats på att inbjuda till Öppna hus och till studieverksamheter inom bestämda ämnesområden.

Även på nyhetsplats, på dalatidningarnas redaktionella sidor, har publiciteten kring Lärcentrum Åsgarn har varit god. Flera intervjuer angående satsningen på Lärcentrum Åsgarn har också sänts i Radio Dalarna.

Inför den nationella kunskapsveckan 2000 gjorde Avesta kommun en film om möjligheter till vuxenutbildning, där Lärcentrum Åsgarn speglades i ett fint reportage. Filmen sändes i lokal-TV samt på ”kunskapstorg” i stadens köpcentrum, Avestas informationskontor och olika informationsmöten. Filmen återkom även inför och under kunskapsveckan våren 2001.

Öppna hus

Under projektidens gång har flera öppna hus hållits för att ge inblick i de studiemöjligheter som Lärcentrum Åsgarn öppnar.

Ett allra första Öppet Hus hölls i bygdegården den 22 september 1999 och presenterade studiealternativ på distans både inom folkbildning och högskolor. Cirka 30 besökare mötte upp. Flera mycket konkreta önskemål framkom från människor i bygden. En kvinna vill, på sikt, studera sociologi på distans i Åsgarn. En annan kvinna uttalade önskan att på distans studera religionsvetenskap. En tredje person planerade studier inom Kunskapslyftet och framförde intresse av att fullfölja studierna delvis genom distansstudier från Åsgarn. Önskemål fanns även om fler cirklar i grundläggande användning av IT-buren kommunikation.

Under hösten 1999 presenterades Lärcentrum Åsgarn även på andra håll i Avesta kommun, bl.a. vid studieupptakter i medlemsföreningar i bygdegårdsföreningen, inom Studieförbundet Vuxenskolan och vid ett telebildsant seminarium med företrädare för bl.a. kommunala lärcentra i Dalarna, Örebro universitet och Högskolan Dalarna.

Den 21 oktober 1999 genomfördes ännu ett Öppet hus, denna gång med särskild inbjudan till yrkesverksamma lantbrukare. Tolv lantbrukare kom till informationen. Via telebildsändning gav Lärcentrum Avesta information om bönders förutsättningar att studera vidare. I dialog i Åsgarn diskuterades ämnen och studieformer som kan vara aktuella för lantbrukarna. Bl.a. framkom önskemål om att via telebild kunna delta vid föreläsningar om ämnesfördjupningar, säkerhetsfrågor, jordbrukspolitik och aktuella EU-stöd. Vi presenterade vår önskan att utveckla folkbildningspedagogik på distans och intresse fanns för engelskstudier med inriktning på lantbrukets ordförråd. Under hösten togs också särskilda personliga kontakter med lantbrukare, som arbetar med strutsproduktion och som, eftersom företagets profil är ovanlig, inte på nära håll har kolleger inom samma nisch.

Under senhösten, vintern och våren fortsatte informationen om Lärcentrum Åsgarn vid flera kvällar, då vi visade hur telebildsändning går till och, trots distans, skapar närvaro och kontakt.

Även vid välbesökta Åsgarns Marknad, lördag 12 augusti 2000, hölls Öppet Hus i Lärcentrum Åsgarn då många människor – även från orter som Avesta, Krylbo och Horndal – såg vår moderna IT-sal och tog del av en IT-värdinnas presentation.

Det nya Åsgarnsbladet i september 2000 berättade om nystart för Lärcentrum Åsgarn och inbjöd både till dagligt öppet och till ett nytt Öppet Hus den 4 oktober 2000, besökt av ett tjugotal personer.

Teknik för lärande på distans

Behovsanalysen angående modern informations- och kommunikationsteknik samt installationer av kompletterade teknik i bygdegården gjordes under hösten av tekniker från Lärcentrum Avesta. Bygdegårdens befintliga IT-centrum med fem datorer kopplade i ett nätverk befanns vara i mycket gott skick. Datorerna uppgraderades vad gäller kapacitet och kompletterades med en sjätte dator med utrustning för telebilsändning och mottagning. På Avesta kommuns bekostnad installerades ISDN i Åsgarn. Tekniken i bygdegårdens IT-centrum är nu anpassad så att den är kompatibel med det kommunala lärcentrets.

Telebildutrustningen, som är ny kunskapskanal för Lärcentrum Åsgarn, installerades den 20 oktober 1999. Därefter genomförde vi en mängd testkörningar och småseminarier med telebild mot Lärcentrum Avesta och andra lärcentra med Avesta som brygga. Detta var mycket viktigt för att övervinna okunskap om både hanteringen och värdet av denna teknik.

Utbildning av cirkelledare och andra resurspersoner i användandet av telebildtekniken inleddes i januari 2000 och är ett ständigt pågående arbete då nya personer kommer till. Senast nu, våren 2001, har två företrädare för Lärcentrum Åsgarn deltagit i flera två-dagars utbildningar i pedagogik, metodik och teknik vid studier via telebildkommunikation.

Rutiner och manual för att genomföra telebilsändningar är upprättade.

Själva teknikinstallation i Åsgarn var mer komplicerad än någon kunde förutse, och trots många tekniska kontroller från både Lärcentrum Avesta och Telia har en absolut säkerhet i telebildkommunikationen ännu inte kunnat nås. Vi kan inte blunda för att denna osäkerhet har påverkat den del av projektet som avser telebild. En stor del av vår projektmedarbetares tid kom också, åtminstone inledningsvis, att ägnas åt teknikuppföljning. Även entusiasmen i programplaneringen har dämpats när telebilsända seminarier vid flera tillfällen har fått ställas in på grund av bräcklig eller bristande telebildkontakt.

Observandum för Distum:

Svårigheten att få tillstånd snabba och säkra kommunikationer för bl.a. telebild äger allmän giltighet och bör uppmärksammas av Distansutbildningsmyndigheten. Vårt exempel visar att landsbygdens människor, som borde vara mest betjänta av det nya, flexibla lärandet på distans, hindras av att här i våra bygder finns de sämsta telekommunikationerna. Inte ens ISDN, som hos oss installerades till en kostnad mer än tio gånger så hög som i närbelägna tätorter, tycks vara fullgod för att garantera säkerhet och hög kvalitet i telebilsändningarna.

Nya verksamheter

Trots tröghet vad gäller utvecklingen av telebild som en väg för lärande på distans har vårt projekt varit framgångsrikt.

Flera helt nya utbildningar har genomförts under projekttiden och ett stort antal människor har deltagit i studier via Lärcentrum Åsgarn.

Kunskapslyftet

Varje tisdag under vintern och våren 1999-2000 har Lärcentrum Åsgarn varit mötesplatsen för ett antal studerande vid Kunskapslyftet i Avesta. En lärare har funnits på plats för att vägleda. Delar av studierna har skett på distans via IT. Verksamheten har också haft betydelse för lanseringen av bygdegården som modern studiemiljö.

Under hösten 2000 har Lärcentrum Avesta inom ramen för Kunskapslyftet bedrivit utbildning för anställda hos kartongbruket StoraEnso i Fors, varannan torsdag i bygdegården.

Varje tisdags- och torsdagskväll med början hösten 2000 har fem kvinnor träffats i bygdegården för att genom studiecirkelns metodik och med handledarkontakt via First class till Kunskapslyftet i Avesta studera för att ta datakörkortet, ECDL. Utbildningen fullföljdes, utanför Distum-projektet, våren 2001.

Ett antal elever vid Kunskapslyftet, boende i Åsgarnsbygden, har nyttjat möjligheterna i bygdegården för egna studier, övningar och lärande på distans.

Flera studerande, bl.a. dyslektiker, har önskat studera via telebild från Åsgarn till studio i Borlänge, men avstått på grund av de osäkra telebildöverföringarna.

Folkbildning

Antalet studiecirkel med inriktning på IT-användning har varit fortsatt stort i Lärcentrum Åsgarn. Utöver grundläggande datoranvändning har flera cirklar arbetat med kunskaps-hämtning via Internet och databaser, både inom s.k. Internetcirklar och inom ämnescirklar som samhällskunskap och släktforskning.

Telebildsända föreläsningar med efterföljande bildsända seminarier har genomförts tillsammans med flera folkrörelser, främst Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, och dess lokalavdelningar i Avesta kommun. Även bygdegårdsföreningen och Åsgarns kyrkliga arbetskreis har, tillsammans med Lärcentrum Åsgarn, genomfört flera seminarier via telebild. **När tekniken har fungerat väl, har seminarierna varit lyckade både innehållsmässigt och pedagogiskt. Deltagarna i Åsgarn har erfarit den närhet och delaktighet som är viktig för att vinna förtroende för tekniken att lära på distans.**

Som redan nämnts har flera seminarier dock fått ställas in på grund av bräcklig kommunikation via telebild. Detta har särskilt drabbat bönderna, som var den grupp som först och med höga ambitioner bestämde sig för att aktivt ta tillvara denna nya möjlighet till lärande i Åsgarn. Inför hösten 2001 planeras nu en nystart med en seminarieserie i Åsgarn via telebild och kurs via First Class för lantbrukare i Avesta och med medverkan från LRF centralt och lantbruksenheten vid Länsstyrelsen Dalarna.

Folkhögskolekurser har presenterats vid våra öppna hus och i andra kontakter, men ännu ej resulterat i någon studerande.

Företrädare för Lärcentrum Åsgarn har också deltagit i dialog på Sjöviks folkhögskola angående skolans utveckling av lärande på distans. För närvarande förs dialog mellan bygdegårdsföreningen i Åsgarn och Sjöviks folkhögskola om utvecklad samverkan fr.o.m. vintern 2001-2002.

En kulturcirkel som arbetar i bygdegården önskar genomföra ett telebildsant seminarium med företrädare för Zornmuseet i Mora. Detta hann dock inte genomföras under 2000, men kommer förhoppningsvis till stånd hösten 2001.

Högskola

Vi hade planerat för att under hösten 2000 och våren 2001 låta Lärcentrum Avesta brygga över föreläsningar från Högskolan Gävle från kursen om barn- och ungdomslitteratur. Deltagare fanns anmälda från personalen i grundskolan och barnomsorgen i Fors. Tyvärr kunde dessa föreläsningar inte fullföljas, då tekniska brister – som vi i det läget inte förstod – gjorde att deltagarna i Åsgarn ej kunde bryta in i sändningen för att t.ex. ställa frågor. De skulle endast ha blivit passiva åhörare. Just dessa tekniska svårigheter är nu lösta.

Flera enskilda personer i och med anknytning till Åsgarnsbygden har sökt till – eller planerar att längre fram söka till – högskole- och universitetskurser som ges på distans: Två kvinnor har sökt, men ej antagits till, distanskurser i marknadsföring och sociologi vid olika högskolor. Andra avser att söka kurser, som ges för flexibelt lärande på distans, bl.a. i religionsvetenskap och historia.

Verksamheten i siffror

Det totala antalet individer, som har deltagit i projektverksamheten i Lärcentrum Åsgarn:

Öppet hus 160 personer

Telebildsända seminarier 75 personer (antal deltagare: 230)

Studiecirklar med distansinslag 97 personer

Kunskapslyftet 21 personer

Summa delaktiga individer 253 personer

Högskolestudier Ännu ingen kursdeltagare. Fem seriöst intresserade, varav två personer har sökt men ej antagits till distanskurs vid högskola. Tolv personer var anmälda till litteraturkursen från Högskolan i Gävle, som av tekniska skäl ej kunde fullföljas i Åsgarn.

Utvärdering

Projektarbetet har utvärderats kontinuerligt vid samrådsmöten med företrädare för de tre aktörerna: SV, bygdegårdsföreningen och Avesta kommuns Lärcentrum Avesta.

Under hösten 2000 gjorde vår projektmedarbetare även en uppföljning genom fördjupande intervjuer med slumpvis utvalda personer, som hade deltagit vid telebilsända seminarier / föredrag. Totalt intervjuades 30 personer. Deras erfarenheter av starten för Lärcentrum Åsgarn är i huvudsak positiva. Elva av dessa lämnade skriftliga enkätsvar:

Samtliga 11 anser att bygdegården som studiemiljö är mycket bra. 10 av 11 instämmer i att miljön i själva kurslokalen var bra.

Samtliga 11 säger att bildkvaliteten vid telebilsändningar motsvarade deras förväntningar och att en grupp om cirka tio personer var lämplig i just deras studiesammanhang. Sämre omdöme får ljudet, där 6 personer menar att kvaliteten endast delvis eller knappast motsvarade deras förväntningar.

9 av de intervjuade anser att mötet / föredraget per telebild helt motsvarade deras förväntningar, 2 säger delvis.

8 intervjuade redovisar att de har fått en tydligare bild av hur telebildkommunikationen fungerar. 3 instämmer delvis.

På fråga om aktuell grupp (förening) kommer att nyttja tekniken mera, instämmer 5 personer helt. 3 personer instämmer delvis, en svarar ”knappast” och en ”inte alls”.

Hela 9 av 11 drar slutsatsen att telebild är en bra kommunikationskanal, två instämmer här delvis.

Uppföljning

Projektet Lärcentrum Åsgarn avslutades vid årsskiftet och får nu sin uppföljning genom en fortsatt ambitiös verksamhet i samverkan mellan de tre projektaktörerna:

- Lärcentrum Åsgarn hålles öppet varje vardag och är bemannat av kunnig IT-värdinna, anställd genom samverkan mellan bygdegårdsföreningen och arbetsförmedlingen. Varje måndag hålls kvällsöppet för allmänheten. Tisdag – fredag är öppettiderna kl. 9 – 16. För cirklar och enskilda, som bokar i förväg, är lärcentret tillgängligt även övriga kvällar och helger.
- Antalet studiecirklar är fortsatt stort och distansarbetet ökar i cirklarna.
- Antalet människor, som i sina individuella studievägar, väljer att arbeta i Lärcentrum Åsgarn ökar. Hittills är det fråga om vuxenstudier inom folkbildning och Kunskapslyftet.
- Förfrågningar kommer om möjligheter att, med Lärcentrum Åsgarn som bas, välja flexibelt lärande på distans för högskolestudier. **Intresset växer sakta men säkert.**
- Nuvarande IT-värdinna och vår projektmedarbetare under 1999-2000, som nu återkommer bl.a. som cirkelledare, deltar kontinuerligt i fortbildning inom distansmetodik och pedagogik.

Spridning av erfarenheter

Studieförbundet Vuxenskolans Folkareavdelning, bygdegårdsföreningen och Lärcentrum Avesta kommer att redovisa det gemensamma arbetet i och för Lärcentrum Åsgarn i våra respektive sammanhang:

- Vid möten med andra studieförbundsavdelningar, andra studieförbund och grund- och medlemsorganisationer.
- Vid möten med andra bygdegårdsföreningar, vid konferenser på olika nivåer inom Bygdegårdarnas Riksförbund samt i dialogen med andra samlingslokalägande organisationer.
- Vid idéutbyten med andra kommuner. Inom Avesta kommun har vårt projekt redan fått en uppföljning genom IT-centret i Vadsbro missionshus i By Kyrkby.

Avesta, den 15 augusti 2001

Kristina Ohls

Projektledare

Sven Svensson

Lärcentrum Avesta

Karin Perers

Folkärna norra bygdegårdssförening

Bilagor:

Ekonomisk redovisning

Marknadsföringsinsatser (sändes per post)

Ekonomisk redovisning

Projektledning	225 000:-
Cirkelledararvoden	19 500:-
Resor	6 300:-
Utbildningskostnader	7 100:-
Hyror	26 900:-
Tele	7 200:-
Marknadsföring	11 500:-
Förbrukningsinventarier	31 500:-
SUMMA:	335 000:-

Ideella insatser från Folkärna N:a bygdegårdsförening under projekttiden beräknar vi till ca. 200 timmar.

Utbetalt från DISTUM	301 500:-
Beviljat DISTUM	335 000:-